

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT
INTERVENCIÓ
PSICOPEDAGÒGICA AMB
L'ADOLESCÈNCIA EN SITUACIÓ
DE VULNERABILITAT

Coordinació: BALSELLS BAILON, MARIA ANGELES

Any acadèmic 2023-24

Informació general de l'assignatura

Denominació	INTERVENCIÓ PSICOPEDAGÒGICA AMB L'ADOLESCÈNCIA EN SITUACIÓ DE VULNERABILITAT			
Codi	14461			
Semestre d'impartició	2N Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Màster Universitari en Psicopedagogia	1	OPTATIVA	Presencial
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	5			
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRAULA		TEORIA
	Nombre de crèdits	2.5		2.5
	Nombre de grups	1		1
Coordinació	BALSELLS BAILON, MARIA ANGELES			
Departament/s	CIÈNCIES DE L'EDUCACIÓ			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	Català			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
BALSELLS BAILON, MARIA ANGELES	mariaangeles.balsells@udl.cat	5	Dimarts de 15:00 a 16:00 Flexible sota demanda de l'estudiantat

Informació complementària de l'assignatura

Per al correcte desenvolupament de l'assignatura es preveuen les següents orientacions i requisits comunicatius:

- Les comunicacions relatives a l'assignatura es realitzaran a través de l'espai del campus virtual de l'assignatura, fent ús exclusiu de l'eina de fòrums i de missatges. Es reserven les eines de fòrum, missatges i anuncis espais per qüestions estrictament de la matèria.
- No s'atendran missatges per correu electrònic. Aquesta eina es reserva exclusivament per atendre qüestions d'urgència o de força major.
- El professorat només donarà resposta als missatges plantejats a través de l'espai de l'assignatura al campus virtual de forma asíncrona.
- Les eines de comunicació síncrona com ara videoconferències o xats, es reserven exclusivament a la realització de sessions expositives i tutories, sense perjudici d'altres usos que el professorat pugui estimar per a desenvolupar diferents estratègies didàctiques.
- El professorat podrà requerir en qualsevol moment la participació de l'alumne mitjançant eines de comunicació síncrona i asíncrona.
- Per un adequat seguiment de l'assignatura alumnes hauran de disposar de connexió a internet, càmera i micròfon.

Un requisit indispensable és la **correcció lingüística i formal** en les produccions escrites seguint la guia de treballs que trobareu a <http://www.fce.udl.cat/Recursos/guies/guiatreballs.pdf>

Objectius acadèmics de l'assignatura

- Gestionar, liderar i dinamitzar equips educatius, afavorint la feina en xarxes col·laboratives amb els diferents agents i institucions socioeducatives que atenen l'adolescència en situació de vulnerabilitat
- Incorporar els recursos socials, institucionals, personals i materials disponibles per dur a terme la feina a Centres de Secundària
- Aplicar tècniques de detecció de factors d'exclusió i discriminació que dificulten la inserció social de l'adolescència en situació de vulnerabilitat
- Motivar per a la innovació en la intervenció social i educativa, tenint en compte els resultats de la investigació en diferents àmbits.
- Saber utilitzar els procediments i les tècniques pedagògiques per a la intervenció, la mediació i l'anàlisi de la realitat personal, familiar i comunitària i institucional amb vista a la resolució dels seus possibles conflictes

Competències

Específiques:

- CE1. Diagnosticar i avaluar la situació de vulnerabilitat durant l'adolescència a partir de diferents metodologies, instruments i tècniques, considerant les singularitats del context de l'educació secundària
- CE2. Assessorar i orientar els professionals de l'educació secundària, així com els agents socioeducatius, en

l'organització, el disseny, la implementació i l'avaluació de processos educatius adreçats a disminuir la vulnerabilitat i promocionar el desenvolupament positiu de l'adolescència

- CE4. Dissenyar, implementar i avaluar programes, projectes, serveis, polítiques i pràctiques educatives, per tal de donar resposta a les necessitats de l'adolescència en situació de vulnerabilitat als Centres d'Educació Secundària
- CE5. Gestionar, liderar i dinamitzar equips afavorint la feina en xarxes col·laboratives amb els diferents agents i institucions socioeducatives.

Genèriques:

- CG1. Integrar els coneixements i els avenços de la psicopedagogia en la seva actuació professional, amb actitud reflexiva i crítica, prenent decisions a partir d'una anàlisi dels problemes, integrant coneixements i enfrontant-se a la complexitat derivada d'una informació incompleta.
- CG3. Prendre consciència de les seves creences i estereotips sobre la pròpia cultura i d'altres cultures o grups, i de les seves implicacions sobre l'actuació professional respectant les diferències individuals, socials i culturals.
- CG4. Saber comunicar les seves decisions professionals, els coneixements i les raons últimes que les sustenten tant a públics especialitzats com no especialitzats, d'una manera clara i adaptada a les seves necessitats.
- CG5. Saber resoldre problemes en entorns nous o poc coneguts i en contextos més amplis o multidisciplinaris, així com generar processos innovació i canvi.
- CG6. Respecte als drets fonamentals d'igualtat entre homes i dones, a la promoció dels Drets Humans i als valors propis de la cultura de la pau i dels valors democràtics.
- CG 8. Utilitzar una llengua estrangera

Continguts fonamentals de l'assignatura

CONTINGUTS

- 1.- El desenvolupament positiu adolescent. Situació de vulnerabilitat social a la població adolescent. El model ecològic. Factors de risc i protecció durant l'etapa adolescent
- 2.- Col·lectius adolescents en situació de vulnerabilitat: adolescents en el sistema de protecció de la infància, en acolliment familiar, col·lectius LGTBI, adolescència en risc i en exclusió social, maltractament i negligència a la família, adolescència extutelada, salut mental...
- 3.- Marc per a la intervenció psicopedagògica amb adolescència en situació de vulnerabilitat des dels enfocaments de drets de la infància i l'adolescència, de la resiliència i del desenvolupament positiu de l'adolescència
- 4.- El paper del Centre d'Educació Secundària davant les situacions de vulnerabilitat de l'adolescència. Programes escolars i educatius per a la promoció del desenvolupament positiu de l'adolescència: El disseny, la implementació i l'avaluació
- 5.- La innovació psicopedagògica als centres de secundària per a l'atenció a l'adolescència en situació vulnerable. Característiques, orientacions i condicions d'implementació d'experiències nacionals i internacionals basades en evidències científiques.

Eixos metodològics de l'assignatura

La metodologia és participativa i convina diferents metodologies docents i activitats formatives:

- Sessions teòriques: s'abordan els temes amb classe magistral, conferències i amb debats dirigits per fomentar la reflexió fonamentada en les lectures científiques que es recomanaran a l'aula.
- Sessions de pràctiques a l'aula: anàlisi de casos, dinàmiques de grup i sessions de vídeo i documentals.
- Sessions pràctiques per conèixer en profunditat diferents realitats adolescents en situació de vulnerabilitat, així com la intervenció psicopedagògica. Treball en petits grups i presentació oral per compartir-ho amb la resta de grups.

Sistema d'avaluació

L'avaluació és contínua i té tres blocs d'evidències (la qualificació mínima en cada evidència és 4/10)

1.- Treball d'orientacions psicopedagògiques per a l'atenció d'un col·lectiu d'adolescència en situació de vulnerabilitat. En grup: 35 %

1.1.- Disseny d'Infografia amb les orientacions psicopedagògiques: 7 maig.

1.2.- Presentació oral de la infografia: 14-17-21-23 maig

2.- Pràctiques d'aula. Individual: 35%

Debat sobre lectures obligatòries. Exercicis d'anàlisi de casos, de dinàmiques i d'exploració de programes adreçats a adolescència en situació de vulnerabilitat

3.- Treball de producció d'un podcats amb una entrevista a una persona adolescent en situació de vulnerabilitat. Per parelles. 30%

Lliurament el dia 16 abril

L'avaluació alternativa consisteix en una única prova escrita que es desenvoluparà el dia 28 de maig de 16-18h

La recuperació: 4 de juny de 16-18 hores

Bibliografia i recursos d'informació

Balsells, M. À., Urrea-Monclús, A., Fernández-Rodrigo, L., Forné, M. A. & Simó, Í. (2023): Adolescencia en crecimiento: actualización de los activos internos y externos del desarrollo positivo adolescente. Edicions de la Universitat de Lleida <https://repositori.udl.cat/handle/10459.1/464611>

Balsells, M. Àngels; Ciurana Sala, Anna; Fuentes-Peláez, Núria; Pastor Vicente, Crescencia. (2017) Elements per fomentar la participació significativa dels adolescents en els centres educatius. Edicions de la Universitat de Lleida. <http://hdl.handle.net/10459.1/59701>.

Balsells, M.A.; Alsinet, C.; Coiduras, J.; Urrea, A. Corbella, L (2017) Cuaderno de protección. Guías de educación en derechos y ciudadanía global. Unicef

<https://www.unicef.es/educa/biblioteca/cuaderno-de-proteccion>

Belmonte, O. ; Olaguibel, A.; (2021) Protección de la infancia desde el entorno escolar el coordinador/a de bienestar y protección. Recomendaciones para la aplicación de la LOPIVI en los centros educativos. Unicef

<https://www.unicef.es/educa/biblioteca/proteccion-infancia-entorno-escolar>

Coll-Planas, G. Rodó-Zárate, M; García-Romeral, G (coord.) Mirades Poliedriques Guia per a l'aplicació de la interseccionalitat en la prevenció de violències de gènere amb joves.

<https://mon.uvic.cat/miradepoliedriques/recursos/guia/>

Hart, A.; Fernández Rodrigo, Laura; Molina, María Cruz; Izquierdo, Robert; Maitland, J.. L'Enfocament de Resiliència Acadèmica en la promoció de la salut mental dels adolescents. Proposta per a la seva aplicació en

centres educatius. Edicions de la Universitat de Lleida. <http://hdl.handle.net/10459.1/64643>.

Jiménez-Morago, Jesús M.; Carrera, P.; Cortada, N. Nens, nenes i adolescents en acolliment i adopció: propostes per a la seva atenció educativa a centres de primària i secundària. Edicions de la Universitat de Lleida. <https://doi.org/10.21001/monografics.6.2019>.

Mateos Inchaurredo, Ainoa; Urrea Monclús, Aida; Llanes, Juan; Izquierdo Santaulària, Robert. GENER@T. Programa socioeducatiu per a la prevenció de la violència de gènere en parelles adolescents: implementació i avaluació. Edicions de la Universitat de Lleida. <http://hdl.handle.net/10459.1/67513>.

Molina, María Cruz; Vaquero Tió, Eduard; Vázquez, Noelia. La promoció de la salut mental dels adolescents en els centres educatius: resiliència i recursos digitals. Edicions de la Universitat de Lleida. <http://hdl.handle.net/10459.1/59705>.

López López, M., Martínez Jothar, G. A., ten Brummelaar, M., Parra, L. A., González-Alvarez, R., San Juan Morán, G., Wieldraaijer-Vincent, L. y Mallon, G.P. (2023) Informe FIRMUS: niños, niñas y adolescentes LGTBQ+ en los centros de acogimiento residencial del sistema de protección a la infancia de Cantabria. Dirección General de Políticas Sociales - Gobierno de Cantabria.

Oliva, A. et alt (2008) La promoción del desarrollo adolescente: recursos y estrategias de intervención. Consejería de Salud. Junta de Andalucía

https://www.repositoriosalud.es/bitstream/10668/2899/1/LaPromocionDelDesarrollo_2008.pdf

Oliva, A. et alt (2011) Activos para el desarrollo positivo y la salud mental en la adolescencia. Consejería de Salud. Junta de Andalucía

https://www.juntadeandalucia.es/export/drupaljda/salud_5af95868d906d_desarrolloPositivo_activos.pdf

Oliva, A., Ríos, M., Antolín, L., Parra, A., Hernando, A. & Pertegal M.A. (2010) Más allá del déficit: construyendo un modelo de desarrollo positivo adolescente. Infancia y Aprendizaje, 33, 2, 223-234.

Romeo, J.; Horno, P. (2021) VER PARA PROTEGER Claves para comprender la violencia contra niños, niñas y adolescentes y para desarrollar medidas de protección eficaces; Unicef- Comité Español

Rodríguez Pérez, Sara; Urrea Monclús, Aida. Acompanyament educatiu i social a persones trans* en la infància i l'adolescència. Edicions de la Universitat de Lleida. <https://doi.org/10.21001/monografics.8.2020>.

San Román, B. (Ed.), ten Brummelaar, M., Lopez Lopez, M., & Zijlstra, E. (2021). From Protection to Inclusion: A Handbook for teachers on children in alternative care and adopted children.

https://ddd.uab.cat/pub/lilibres/2021/243413/proincperiENG_a2021.pdf

Soler, P.; Iglesias, E Espona; B. (2021) PER A LA PREVENCIÓ, DETECCIÓ I ACOMPANYAMENT D'ADOLESCENTS I JOVES EN SITUACIONS DE SOLEDAT. Ajuntament de Barcelona. Departament de Joventut. Direcció de Serveis d'Infància, Joventut i Persones Grans

Urrea-Monclús, Balsells, M.A.; Fernández-Rodríguez, L.; Forné, M.A (2023) Adolescències: reptes, propostes i orientacions per a les polítiques. Diputació Barcelona

https://llibreria.diba.cat/cat/lilibre/adolescencies-reptes-propostes-i-orientacions-per-a-les-politiques-municipals_68591